

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE

RADA NAUKOWA

ZESZYTY TOM 90 (146)
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

WARSZAWA 2016

Spis treści / Table of contents

Anna Szychta – <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i> – Editorial	7
Artykuł z okazji jubileuszu „Zeszytów Teoretycznych Rachunkowości” / On the anniversary of ZTR	
Justyna Dobroszek, Halina Waniak-Michalak – <i>40-year impact of the journal „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” on development of accounting in Poland</i> – 40 lat oddziaływania „Zeszytów Teoretycznych Rachunkowości” na rozwój rachunkowości w Polsce	11
Ze współpracy z zagranicą / International cooperation	
Alina Almasan, Cristina Circa, Ewelina Zarzycka, Justyna Dobroszek – <i>Management accounting information from the perspective of managers: the case of Poland and Romania. Selected findings of a survey research</i> – Informacja rachunkowości zarządczej z perspektywy menedżerów: przypadek Polski i Rumunii. Wybrane wyniki badania ankietowego	41
Artykuły polskich pracowników naukowych / Articles of Polish researchers	
Anna Białek-Jaworska – <i>Book-tax conformity in Polish private companies</i> – Zgodność wyniku rachunkowego z wynikiem podatkowym w polskich prywatnych przedsiębiorstwach	65
Joanna Cewińska, Lena Grzesiak, Przemysław Kabalski, Ewa Kusidel – <i>Profil osobowości studentów rachunkowości a wymogi współczesnego systemu rachunkowości</i> – Accounting students’ personality versus contemporary accounting system	87
Dorota Dobija, Karolina Skorulska – <i>Pomiar jakości sprawozdawczości finansowej w badaniach dotyczących rad dyrektorów i komitetów audytu. Przegląd systematyczny</i> – Boards of directors, audit committees and financial reporting quality. A systematic review	105
Mariusz Karwowski – <i>Model biznesu a zawartość obecnego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności</i> – The business model and the content of current financial statements and management commentary	135
Jan Michalak – <i>Ujawnienia o emisji gazów cieplarnianych wybranych spółek gieldowych w Wielkiej Brytanii</i> – Greenhouse gases disclosure by listed UK companies	157
Ewa Śnieżek – <i>Zbilansowana karta wyników w Państwowym Gospodarstwie Leśnym „Lasy Państwowe”. Propozycja modyfikacji koncepcji ukierunkowana na zrównoważony rozwój</i> – Balanced scorecard in the State Forest Holding „State Forests”. The proposal to modify the concept focused on sustainable development	173

Biogramy polskich myślicieli rachunkowości / Profiles of Polish accounting theorists

Elżbieta Pogodzińska-Mizdrak – <i>Krystyna Rajzer – sylwetka życiowa i akademicka</i> – Krystyna Rajzer – a life and academic profile	191
Wykaz recenzentów artykułów w ZTR w 2016 roku – List of reviewers of articles in ZTR in 2016	203
Informacja dla autorów	205
Instructions for authors	215

ARTYKUŁ Z OKAZJI JUBILEUSZU „ZESZYTÓW TEORETYCZNYCH RACHUNKOWOŚCI” / ON THE ANNIVERSARY OF ZTR

The 40-year impact of the journal „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” on the development of accounting in Poland

JUSTYNA DOBROSZEK, HALINA WANIAK-MICHALAK

Abstract

In 2016, the scientific journal „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” (ZTR) celebrated its 40th anniversary. The objective of this paper is to present the development of ZTR in the period between 1977 and 2016, and the impact it has had on the accounting science in Poland. Achieving the objective was possible thanks to an analysis of data coming from particular volumes of ZTR, from the *Index Copernicus* publishing platform, and the programme *Publish or Perish* which is used for evaluating citations of authors and magazines. The analysis of research material has shown that ZTR has developed over the years, aiming to increase the quality of articles, creating an additional value for scientists and other recipients and aiming at world-wide recognition. These statements can be confirmed by the analysis of the number of articles, authors, and subject ranges, which shows that in each one of these aspects there has been a significant increase in recent years in comparison to the previous decades. Furthermore, the scientific journal marked an increase in the number of downloads of full texts in the period between 2011 and 2015, not only in Poland but also around the world. As for foreign recipients of the articles published in ZTR (2013–2015), the biggest number come from the United States and also from Russia, Germany, China, France, Italy and Great Britain. The increasing number of downloads of ZTR texts by foreigners and the similar increase in citation indicators confirm the increase in the importance of both the journal and the Polish accounting science internationally.

Streszczenie
**40 lat oddziaływania „Zeszytów Teoretycznych Rachunkowości”
na rozwój rachunkowości w Polsce**

W 2016 r. czasopismo naukowe „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” (ZTR) obchodziło swoje 40-lecie. Celem artykułu jest przedstawienie rozwoju ZTR w latach 1977–2016 i jego oddziaływania na naukę rachunkowości w Polsce. Do realizacji tego celu posłużyła analiza danych z poszczególnych tomów ZTR, z platformy wydawniczej „Index Copernicus” i programu „Publish or Perish” wykorzystywanego do oceny cytowań autorów i czasopism. Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, że czasopismo sukcesywnie rozwija się; poprawia się jakość artykułów, kreowana jest dodatkowa wartość dla naukowców i innych odbiorców oraz zwiększa się rozpoznawalność ZTR w skali międzynarodowej. Zarysowane powyżej tendencje potwierdza przeprowadzona analiza liczebności artykułów, autorów, zakresów tematycznych, która wskazuje, że w każdym z tych aspektów występuje znaczący wzrost w ostatnich latach w stosunku do okresów poprzednich. Ponadto czasopismo naukowe zanotowało wzrost liczby pobrań pełnych tekstów w latach 2011–2015, nie tylko w Polsce, ale i na świecie. Spośród zagranicznych odbiorców artykułów opublikowanych w ZTR (2013–2015) najwięcej pochodzi ze Stanów Zjednoczonych oraz z Rosji, Niemiec, Chin, Francji, Włoch i Wielkiej Brytanii. Rosnąca liczba pobrań tekstów ZTR przez zagranicznych czytelników, a także zwiększenie wskaźników cytowalności stanowią potwierdzenie wzrostu znaczenia czasopisma, a tym samym polskiej nauki rachunkowości na arenie międzynarodowej.

**Management accounting information from the perspective
of managers: the case of Poland and Romania**
Selected findings of a survey research

*ALINA ALMASAN, CRISTINA CIRCA, EWELINA ZARZYCKA,
JUSTYNA DOBROSZEK*

Abstract

The aim of the article is to present the manner in which several features of management accounting information (type and mode of communication) are perceived by Polish and Romanian managers, taking into consideration the development of this concept in both countries. The research method applied was an online survey, conducted among selected Polish and Romanian managers. The research problem is important as it focuses on the development of management accounting information from the point of view of decision makers from Poland and Romania. This type of research has not been done so far in Poland and Romania. The analysis of the responses show that managers use mainly financial information for short- and medium-term decision-making. In addition, Polish managers prefer new forms of communication, like reports available on mobile and online, while Romanian managers are advocates of PDFs or printed version of reports. The respondents receive information monthly or on-demand, but this is not consistent with their expectations. Furthermore, communication between managers and management accountants is limited only to meetings when the need arises.

Streszczenie

Informacja rachunkowości zarządczej z perspektywy menedżerów: przypadek Polski i Rumunii
Wybrane wyniki badania ankietowego

Celem artykułu jest zaprezentowanie wybranych aspektów dotyczących informacji rachunkowości zarządczej (typu, formy przekazu) z perspektywy polskich i rumuńskich menedżerów, z uwzględnieniem specyfiki rozwoju tej koncepcji w obu krajach. Jako metodę badawczą zastosowano studium za pomocą kwestionariusza ankiety *online*, przeprowadzone wśród polskich i rumuńskich menedżerów. Podjęta tematyka badawcza jest istotna dla rozwoju informacji rachunkowości za-

rządzej z perspektywy polskich i rumuńskich menedżerów. Wskazany kierunek badań nie był dotychczas weryfikowany w Polsce i Rumunii. Analiza danych ukazała, że menedżerowie w procesie decyzyjnym wykorzystują przede wszystkim informacje finansowe, a dane są stosowane głównie do wspierania procesów zarządzania w krótkiej perspektywie. Ponadto menedżerowie z Polski oceniają nowe formy przekazu informacji, takie jak raporty dostępne na urządzeniach mobilnych, raporty dostępne *online*, wyżej niż menedżerowie z Rumunii, którzy preferują wersje PDF raportów i drukowane raporty. Badani respondenci otrzymują informacje miesięcznie lub na żądanie, co jak wyrażają nie jest zgodne z ich oczekiwaniami, zaś komunikacja pomiędzy menedżerami a specjalistami jest ograniczona do spotkań w razie zaistniałych konieczności.

ARTYKUŁY POLSKICH PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH / ARTICLES OF POLISH RESEARCHERS

Book-tax conformity in Polish private companies

ANNA BIAŁEK-JAWORSKA

Abstract

The purpose of this paper is to identify whether financial income differs significantly from the tax base in Poland and what determines these differences between accounting and taxable results in Polish private entities that are not listed on the stock exchange. In this paper, besides examining the level of book-tax conformity in Poland, we investigate the determinants of book-tax differences in the one-book and two-book accounting systems, with deferred income tax. We use the single factor ANOVA variance analysis, robust fixed effects estimator and the fixed effects linear model with an AR(1) disturbance estimator for panel data of 26,657 private limited liability and non-public joint-stock companies for the period of 2003–2014 (177,667 firm-year observations). The originality of this paper results from the deep quantitative analysis of the determinants of book-tax conformity on a novel dataset of Polish private firms. We confirm a strong significant influence of tax law on the shape of the one-book accounting system in Poland. Larger enterprises show fewer book-tax differences. Book-tax conformity is lower in private companies that incur financial losses and in private companies conducting the one-book accounting system. Family-owned companies have higher mean and median book-tax conformity than business groups members, due to higher demand for information from their accounts to support stewardship functions and to monitor the activities of the management board in the business groups.

Streszczenie

Zgodność wyniku rachunkowego z wynikiem podatkowym w polskich prywatnych przedsiębiorstwach

Celem artykułu jest zdiagnozowanie, czy wynik finansowy istotnie różni się od podstawy opodatkowania i co determinuje różnice między wynikiem rachunkowym i podatkowym w polskich przedsiębiorstwach prywatnych, które nie są notowane na giełdzie papierów wartościowych. W artykule, oprócz rozpoznania poziomu zgodności ksiąg rachunkowych z księgami podatkowymi w Polsce, badano determinanty różnic między wynikiem rachunkowym a podatkowym w systemie jednoksięgowym i dwuksięgowym, z uwzględnieniem odroczonego podatku dochodowego. W badaniu wykorzystano jednoczynnikową analizę wariancji ANOVA, odporny estymator efektów stałych i estymator efektów stałych z autokorelacją pierwszego rzędu dla danych panelowych 26 657 prywatnych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i niepublicznych spółek akcyjnych za lata 2003–2014 (177 667 obserwacji). Oryginalność tego artykułu wynika z pogłębionej analizy ilościowej determinant zgodności wyniku rachunkowego z podatkowym z wykorzystaniem nowej bazy danych polskich firm prywatnych. Uzyskane wyniki potwierdzają silny istotny wpływ prawa podatkowego na kształt jednoksięgowego systemu rachunkowości w Polsce. Większe przedsiębiorstwa wykazują mniejsze różnice między wynikiem rachunkowym a podatkowym. Zgodność ksiąg rachunkowych i podatkowych jest mniejsza w prywatnych firmach, które ponoszą straty finansowe,

i jednostkach prowadzących rachunkowość w systemie jednoksięgowym. Firmy rodzinne mają wyższą średnią i medianę zgodności wyniku księgowego z dochodem podatkowym niż członkowie grup kapitałowych, ze względu na większe zapotrzebowanie na informacje z ksiąg rachunkowych na potrzeby wsparcia funkcji zarządczej *stewardship* i monitorowania działań zarządu w grupach kapitałowych.

Profil osobowości studentów rachunkowości a wymogi współczesnego systemu rachunkowości

*JOANNA CEWIŃSKA, LENA GRZESIAK,
PRZEMYSŁAW KABALSKI, EWA KUSIDEL*

Streszczenie

Zgodnie z teorią osobowości zawodowej J.L. Hollanda istnieje sześć typów osobowości zawodowej i sześć odpowiadających im modeli środowiska pracy, a typ osobowości człowieka powinien być zgodny z modelem środowiska. W artykule zaprezentowano wyniki badania profilu osobowości zawodowej ponad 300 studentów rachunkowości Uniwersytetu Łódzkiego. Okazało się, że dominuje wśród nich zdecydowanie typ konwencjonalny. Autorzy dowodzą, że ten typ osobowości ma cechy, predyspozycje i preferencje, które są zupełnie nieadekwatne do wymogów współczesnego systemu rachunkowości.

Abstract

Accounting students' personality versus contemporary accounting system

As per J. L. Holland's occupational personality theory, six types of occupational personality exist with which six models of the work environment are matched. An individual's personality type should be compliant with the model of the environment. In the article, research on occupational personality of over 300 students studying accounting at the University of Lodz has been presented. It emerged that the conventional personality type dominates among the examined students. The authors argue that the mentioned personality type has attributes, predispositions and preferences which completely do not fit the current accounting system.

Pomiar jakości sprawozdawczości finansowej w badaniach dotyczących rad dyrektorów i komitetów audytu Przegląd systematyczny

DOROTA DOBIJA, KAROLINA SKORULSKA

Streszczenie

Pomiar jakości sprawozdawczości finansowej sprawia problemy, ponieważ sprawozdawczość finansowa jest trudna do zaobserwowania i zmierzenia. Celem artykułu jest przedstawienie metod pomiaru jakości sprawozdawczości finansowej oraz przegląd systematyczny literatury dotyczącej wpływu reform w systemach ładu korporacyjnego na jakość sprawozdawczości finansowej. Główne pytania badawcze to: (1) jakie są możliwości pomiaru sprawozdawczości finansowej do celów badawczych; (2) które z metod pomiaru jakości sprawozdawczości finansowej są wykorzystywane w badaniach dotyczących ładu korporacyjnego oraz (3) jakie zmienne używane do pomiaru czynników związanych z ładem korporacyjnym wpływają na jakość sprawozdawczości finansowej. Aby odpowiedzieć na powyższe pytania, dokonano krytycznej analizy literatury oraz, za pomocą metaanalizy, przeglądu systematycznego wyników badań naukowych. W celu doboru artykułów bazowano na trzyetapowej strategii zbierania najodpowiedniejszych do badania prac, czego wynikiem jest baza składająca się z 38 publikacji. Z przeglądu wynika, że najczęściej używaną przez naukowców metodą mierzenia jakości sprawozdawczości finansowej są modele oparte na pomiarze zarządzania zyskiem w przedsiębiorstwach, a najczęściej występujące zmienne niezależne, opisujące ład korporacyjny, to liczebność komitetu audytu, udział niezależnych dyrektorów w składzie rady nadzorczej, dwoista rola prezesa, udział niezależnych dyrektorów w składzie komitetu audytu, liczebność rady nadzorczej, udział ekspertów rachunkowości w składzie komitetu audytu, częstota spotkań komitetu audytu.

Abstract

Boards of directors, audit committees and financial reporting quality. A systematic review
Measurement of financial reporting quality is a problematic task because financial reporting is difficult to observe and measure. The aim of the article is to present the methods of financial reporting quality measurement and a systematic review of literature on the effects of corporate governance reforms on the quality of financial reporting. The main research questions are: (1) what are the possibilities of measuring financial reporting for research purposes, (2) which of the methods of measuring the quality of financial reporting are used in research on corporate governance, and (3) which variables used in measuring corporate governance factors affect financial reporting quality? To answer these questions, a critical analysis of literature and a systematic review of research results using meta-analysis was made. For selecting the best articles a three-step collection strategy was used, which resulted in a database of 38 publications. The review has shown that for measuring the quality of financial reporting researchers most frequently use models based on measurement of risk management, and the most common independent variables describing corporate governance are: the size of the audit committee, presence of independent directors on the supervisory board, dual role of CEO, proportion of independent directors in the audit committee, size of the supervisory board, proportion of accounting experts in the audit committee, and frequency of audit committee meetings.

Model biznesu a zawartość obecnego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności

MARIUSZ KARWOWSKI

Streszczenie

Celem badań zaprezentowanych w artykule jest ocena wykorzystania modelu biznesu w ramach obecnego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności na przykładzie wybranych przedsiębiorstw sektora paliwowego. Do realizacji tego celu wykorzystano przegląd systematyczny, krytyczną analizę przepisów prawa i metodę analizy treści. Stwierdzono, że wykorzystanie pojęcia modelu biznesu jest niewielkie, w przeciwieństwie do strategii, która jest zbliżonym pojęciem, co potwierdza, że wpływ modelu biznesu na rachunkowość jest wciąż stosunkowo nowym obszarem badawczym.

Abstract

The business model and the content of current financial statements and management commentary

The purpose of the research underlying this article is to assess the use of the business model in current financial statements and management commentary, based on selected companies in the fuel sector. For this purpose, a systematic review of financial statements was conducted, as well as a critical analysis of legal acts and a content analysis. It was found that the use of the business model is limited, in contrast to the strategy, which is a similar concept, thus confirming that the influence of the business model on accounting is still a relatively new research area.

Ujawnienia o emisji gazów cieplarnianych wybranych spółek giełdowych w Wielkiej Brytanii

JAN MICHALAK

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie zagadnienia ujawniania informacji na temat emisji gazów cieplarnianych przez wybrane spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Londynie.

Dla jego realizacji poddano analizie obowiązujące w tym kraju regulacje i wytyczne w zakresie ujawnień dotyczących emisji gazów cieplarnianych w raportach spółek notowanych w obrocie publicznym. Zbadano także zakres ujawnień o emisji gazów cieplarnianych spółek wchodzących w skład indeksu FTSE4GOOD 50 UK oraz czynników kształtujących liczbę ujawnianych informacji. W artykule zastosowano analizę treści i analizę regresji wielorakiej. Zgodnie z wynikami badań zakres ujawnień jest zróżnicowany. Zdecydowana większość przedsiębiorstw ujawnia informacje o emisjach bezpośrednich i pośrednich wynikających z zakupu energii (zakres pierwszy i drugi) oraz zróżnicowane wskaźniki intensywności. Czynnikiem wpływającym w sposób istotny na liczbę ujawnień o emisji gazów cieplarnianych są intensywność emisji i wielkość przedsiębiorstwa.

Abstract

Greenhouse gases disclosure by listed UK companies

The article aims to present the issue of voluntary and mandatory disclosure of greenhouse gas emissions in UK companies' reports and factors influencing it. In order to do it, CDP, CDSB, FRC and DEFRA guidelines are analysed. The article also investigates greenhouse gases disclosures by companies included in the FTSE4Good UK 50 index and factors affecting the amount of the disclosures. The research methods used in the article are content analysis and multiple regression. The results of the research show that the vast majority of companies disclose information on the direct and indirect emissions resulting from the purchase of energy (scope 1 and 2) as well as different intensity indicators. Factors influencing significantly the amount of disclosure of greenhouse gas emissions are emissions intensity and company size.

Zbilansowana karta wyników w Państwowym Gospodarstwie Leśnym „Lasy Państwowe” Propozycja modyfikacji koncepcji ukierunkowana na zrównoważony rozwój

EWA ŚNIEŻEK

Streszczenie

Podjęcie decyzji w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu wymaga od zarządzających operowania nowoczesnymi narzędziami pomiaru dokonań. Posiadanie strategii rozwoju staje się niewystarczające. Istotne jest wykorzystanie rozwijającej się wielopłaszczyznowo operacyjnej i strategicznej rachunkowości zarządczej. Jedną z jej metod jest opracowana przez R. Kaplana i D. Nortona zbilansowana karta wyników. Jest to użyteczne narzędzie do opisywania, wdrażania i realizacji strategii firmy. W celu opracowania zrównoważonej karty wyników konieczne jest stworzenie jasnej wizji i misji oraz spójnych ram strategii organizacji. Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe” jako specyficzna jednostka gospodarcza również potrzebuje narzędzi sprawnego i efektywnego zarządzania. W strategii na lata 2014–2030 Lasy Państwowe zawarły podstawowe założenia i mierniki zbilansowanej karty wyników, które, jak każde narzędzie, wymaga ciągłego monitorowania i udoskonalania.

Celem artykułu jest prezentacja propozycji modyfikacji istniejącej koncepcji zrównoważonej karty wyników PGL „Lasy Państwowe”, co wpłynie na poprawę jej przydatności informacyjnej. Zagadnienie zostało omówione w kontekście prospołecznej działalności Lasów Państwowych, osadzonej w warunkach globalizacji i zrównoważonego rozwoju. W artykule jako podstawową metodę badawczą, oprócz studiów literaturowych, zastosowano metodę badań jakościowych na podstawie studium przypadku.

Abstract

Balanced scorecard in the State Forest Holding „State Forests”

The proposal to modify the concept focused on sustainable development

Making decisions in a dynamic environment requires from managers to operate with modern performance measurement tools. Having a development strategy becomes insufficient. It is important to make use of operational and strategic management accounting, developing on many levels. One of its tools is balanced scorecard, developed by R. Kaplan and D. Norton. It is a method of complex, multi-faceted performance measurement in the enterprise. It is a useful tool for describing,

implementation and execution of the company's strategy. In order to develop a balanced scorecard it is necessary to create a clear mission and vision and a coherent framework for organization strategy. State Forests as a specific entity also needs efficient and effective management tools. In its strategy for the years 2014–2030 State Forests included the basic principles and measures of a balanced scorecard, which, like every tool, requires continuous monitoring and improvement.

The aim of the article is to present proposals for modification of the existing concept of State Forests' balanced scorecard, which will improve the usefulness of the information. The issue has been discussed in the context of pro-social activities of State Forests, in the conditions of globalization and sustainable development. The main research method used in the article in addition to literature studies is qualitative research based on case study.

BIOGRAMY POLSKICH MYŚLICIELI RACHUNKOWOŚCI / PROFILES OF POLISH ACCOUNTING THEORISTS

Krystyna Rajzer – sylwetka życiowa i akademicka

ELŻBIETA POGODZIŃSKA-MIZDRAK

Streszczenie

Kilka miesięcy temu w Krakowie 17 lutego 2016 r. pożegnaliśmy na zawsze Profesor Krystynę Rajzer – naukowca w dziedzinie rachunkowości i długoletniego nauczyciela akademickiego oraz wychowawcę wielu pokoleń studentów obecnego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (wcześniej Akademii Handlowej, Wyższej Szkoły Ekonomicznej i Akademii Ekonomicznej w Krakowie) oraz trzech innych wyższych uczelni ekonomicznych w Krakowie i Kielcach. W długim i pracowitym życiu dokonała wiele; aktywna w sferze naukowej, dydaktycznej, gospodarczej i społecznej aż do 90. roku życia. Zmarła 12 lutego 2016 r. w Krakowie. Środowisko akademickie rachunkowości w Polsce straciło nie tylko człowieka nauki i praktyki, ale przede wszystkim dobrego nauczyciela i cenionego wychowawcę młodzieży studenckiej. Środowisko kościelne pożegnało swoją siostrę i przewodnika duchowego. Dla współpracowników, studentów, przyjaciół i znajomych była autorytetem etycznym.

Abstract

Krystyna Rajzer – a life and academic profile

Only a few months ago, on the 17th of February 2016 in Cracow, we had to bid our final farewells to Professor Krystyna Rajzer – a renowned scientist in the field of accounting and a long-time academic teacher and educator for many generations of students of the University of Economics (and its predecessors, i.e. first the Academy of Commerce, then the Higher School of Economics and the Academy of Economics in Cracow) and in three other higher economic schools in Cracow and Kielce. In her long and hardworking life she had numerous achievements in various areas of academic, economic and social life, being active until 90 years of age. Professor Krystyna Rajzer passed away on the 12th of February 2016 in Cracow. The accounting community has lost a dedicated scientist, practitioner and, first and foremost, a great teacher and educator of students. The Church has lost a sister in faith and a spiritual guide. Professor Rajzer was an unquestioned moral authority for her co-workers, students and friends.